

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 22/2003 vp

Hallituksen esitys laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 18 ja 45 a §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 18 päivänä syyskuuta 2003 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmis-
televasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 18 ja 45 a §:n muuttamisesta (HE 64/2003 vp).

Lausunto

Eduskunnan päätöksen mukaisesti hallintovaliokunta on antanut asiasta lausunnon

(HaVL 6/2003 vp), joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Jouko Narikka, sosiaali- ja terveysministeriö
- sosiaali- ja terveystoimen päällikkö Tuula Taskula, Suomen Kuntaliitto.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetussa laissa säädettyä valtion ja kuntien välistä kunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon kustannustenjakoa siten, että valtion osuutta korotetaan 28,06 prosentista 31,89 prosenttiin laskennallisista kustannuksista. Tällöin vastaavasti kuntien osuus kustannuksista alenee 71,94 prosentista 68,11 prosenttiin.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi tarkistettavaksi säännöstä, joka koskee kunnan omarahoitus-

osuuden korottamista toimeentulotukimenojen vähenemisen perusteella. Maahanmuuttajan erityistuen toimeentulotukimenoja vähentävä vaikutus ehdotetaan otettavaksi huomioon tarkentuneiden laskelmien mukaisesti.

Esitys liittyy valtion vuoden 2004 talousarvioesitykseen, ja se on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Ehdotetun lain on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2004 alusta.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuksien lisäämistä tarpeellisenä. Valiokunta on viimeksi valtion vuoden 2004 talousarvion käsittelyn yhteydessä ilmaissut huolensa kunnallisten sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämiseen varattujen määrärahojen riittävyydestä ja vaatinut valtionosuiden kasvattamista näiden palvelujen turvaamiseksi (StVL 6/2003 vp). Valiokunta on korostanut hankerahoituksen ohella riittävän perusrahoituksen turvaamista kunnalliseen palvelutuotantoon. Valiokunta toteaa edelleen, että myös tulevana vuosina kuntien peruspalveluiden valtionosuutta on kasvatettava, koska palvelujen riittävyydestä voidaan huolehtia vain, jos kuntien velvoitteet ja resurssit ovat tasapainossa.

Valtion vuoden 2004 talousarvioesityksen kuntien kannalta lievästi kiristävä vaikutus johtuu siitä, että kustannustason nousuun perustuva käyttökustannusten valtionosuuksien indeksitarkistus ehdotetaan tehtäväksi 75 prosentin suuruisena laskennallisista kustannuksista. Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää myönteisenä, että kustannustason nousu otetaan aikaisempia vuosia paremmin huomioon.

Valiokunta toteaa, että kuntien lakisääteisten tehtävien aiheuttamien menojen ja näiden rahoittamiseen vaadittavien tulojen kokonaistarkastelu on syytä tehdä kuntien peruspalveluohjelmamenettelyä ja peruspalvelubudjettia koskevan valmistelutyön yhteydessä. Valiokunta viittaa aikaisempaan mietintöönsä (StVM 11/2002 vp) ja pitää edelleen tärkeänä selvittää, voidaan-ko kustannustason nousun täyttää määrää vähemmästä huomioon ottamisesta luopua kokonaan. Valiokunnan käsityksen mukaan tämä tulisi tehdä meneillään olevassa valtionosuusuudistuksen valmistelussa.

Yksityiskohtaiset perustelut

Hallituksen esitys perustui osittain ennakkotietoihin verovuoden 2002 verotuksesta. Kyseisen vuoden lopullisten verotulotietojen perusteella valtionosuusprosenttia tulisi korottaa yhteensä 3,76 prosenttiyksiköllä 3,83 prosenttiyksikön sijasta. Valiokunta ehdottaa tämän vuoksi lain 18 §:ssä ehdotettua valtionosuusprosenttia alennettavaksi 0,07 prosenttiyksiköä hallituksen esittämästä. Valtionosuusprosentti olisi näin ollen 31,82 prosenttia ja kuntien osuus 68,18 prosenttia. Vastaava tarkistus on otettu huomioon valtion talousarvioesityksen täydentämisessä siten, että määrärahasta on vähennetty 7 780 000 euroa.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisena paitsi 18 § muutettuna seuraavasti:

18 §

Kustannustenjaon säilyttäminen

Kunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset jakautuvat kuntien ja valtion kesken siten, että kuntien osuus tämän lain mukaan määräytyvistä kustannuksista on 68,18 prosenttia ja valtion osuus 31,82 prosenttia. Jos vuotuinen kustannustason muutos on kuntien valtionosuuslain 3 §:n 2 kohdan perusteella päätetty joinakin vuosina ottaa huomioon vähemmästä kuin täydestä määrästä, otetaan tämä huomioon valtion ja kuntien välisessä kustannustenjaossa siten, että valtion osuus pienenee asianomaisten vuosien alennettua kustannustason tarkistusta vastaavasti.

Helsingissä 27 päivänä marraskuuta 2003

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Valto Koski /sd	Juha Rehula /kesk
vpj.	Eero Akaan-Penttilä /kok	Paula Risikko /kok
jäs.	Sirpa Asko-Seljavaara /kok	Arto Seppälä /sd
	Anneli Kiljunen /sd	Osmo Soininvaara /vihr
	Pehr Löf /r	Tapani Tölli /kesk
	Riikka Moilanen-Savolainen /kesk	Raija Vahasalo /kok
	Aila Paloniemi /kesk	Tuula Väättäinen /sd
	Leena Rauhala /kd	vjäs. Jaana Ylä-Mononen /kesk.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Harri Sintonen.

VASTALAUSE

Perustelut

Hallituksen esityksessä kuntien valtionosuuksia korotetaan muodollisesti 63 miljoonalla eurolla sen jälkeen, kun ansiotulojen keventämisen aiheuttama kuntien verotulovähennysten kompensointi on poistettu. Samalla kuntien velvoitteet kasvavat lukuisista eri syistä johtuen. Taloudellisen kehityksen ennustetaan olevan heikkoa, minkä vuoksi kuntien verotulojen ennustetaan kehittyvän vaatimattomasti. Ennusteet kuntien yhteenlasketusta taloudellisesta tilasta osoittavat, että kunnallistalous kiristyy ensi vuonna selvästi jo toisena vuotena peräkkäin.

Samanaikaisesti väestön ikääntyminen merkitsee kunnille huomattavaa painetta menojen kasvuun. Kansallisen terveyshankkeen mukaisesti kuntien pitäisi voida panostaa enemmän rahaa terveydenhuoltoon. Kansallisen terveyshankkeen tulevaisuus on kuntien heikkenevän taloustilanteen vuoksi uhattuna. Edellä olevan perusteella esitämme, että kuntien sosiaali- ja terveystoimen valtionosuuksia korotetaan esitetystä 50 miljoonalla eurolla eli valtion osuus kustannuksista korotetaan 32,28 prosenttiin.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme

että lakiehdotus hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena paitasi 18 § muutettuna seuraavasti:

18 §

Kustannustenjaon säilyttäminen

Kunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset jakautuvat kuntien ja valtion kesken siten, että kuntien osuus tämän lain mukaan määräytyvistä kustannuksista on 67,72 prosenttia ja valtion osuus 32,28 prosenttia. Jos vuotuinen kustannustason muutos on kuntien valtionosuuslain 3 §:n 2 kohdan perusteella päätetty joinakin vuosina ottaa huomioon vähemmästä kuin täydestä määrästä, otetaan tämä huomioon valtion ja kuntien välisessä kustannustenjaossa siten, että valtion osuus pienenee asianomaisten vuosien alennettua kustannustason tarkistusta vastaavasti.

Helsingissä 27 päivänä marraskuuta 2003

Osmo Soininvaara /vihr
Leena Rauhala /kd